

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Aktualitātes ainavu politikā un pilsētu zaļināšanas plānošanā - sasaiste ar Dabas atjaunošanas regulas ieviešanu

Anita Līvija Rozenvalde, Telpiskās plānošanas politikas nodaļas vadītājas vietniece, 4.12.2024

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Apskatāmās tēmas

- Ainavu politikas ieviešanas plāns 2024.-2027.gadam
 - Ainavu atlants
 - Ainavu pārvaldības koordinācijas padome
 - Nacionālas nozīmes ainaviski vērtīgās teritorijas
- Pilsētu zaļināšanas plāni projektā LIFE LATESTadapt
- Ainavas un pilsētu zaļināšana Dabas atjaunošanas regulas ieviešanas kontekstā

Ainava - nozīmē teritoriju tādā nozīmē, kā to uztver cilvēki, un kas ir izveidojusies dabas un/vai cilvēku darbības un mijiedarbības rezultātā

Lauris Galsons

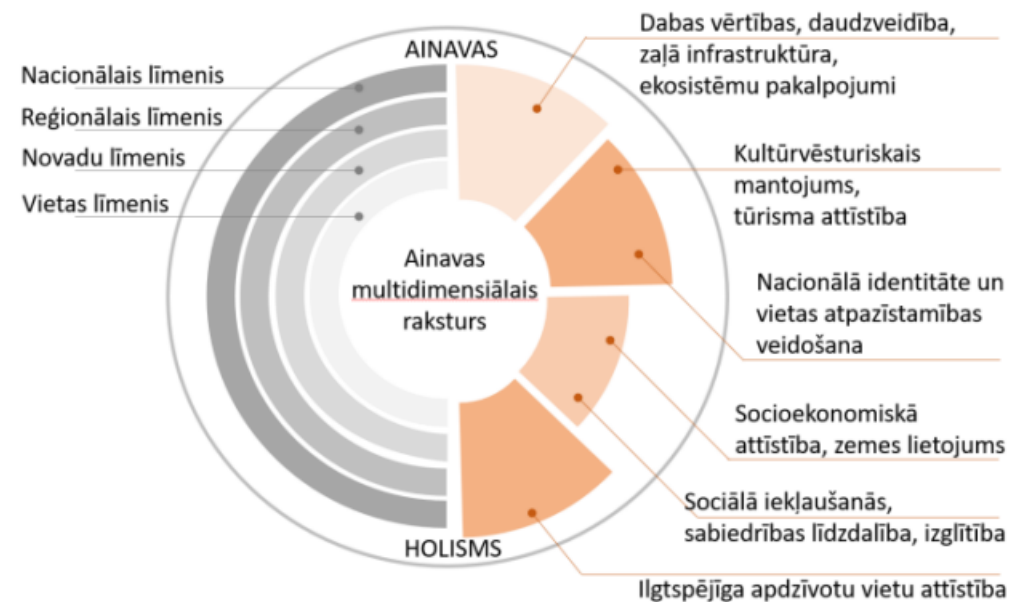
Ainavu politikas ieviešanas plāns 2024.-2027.gadam

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Ainavu politikas ieviešanas plāns 2024.- 2027.gadam

- Apstiprināts 2024.gada 28.martā
- Nosaka Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministriju par atbildīgo plāna īstenošanā sadarbībā ar citām institūcijām
- Plāna ieviešana vērtējama 2026.gadā un 2028.gadā

«Plāna mērķis – ir radīti priekšnosacījumi daudzveidīgu, sabiedrībai pieejamu ainavu attīstībai, kas, nodrošinot labu vides stāvokli, tostarp bioloģisko daudzveidību, saglabājot un attīstot vienoto kultūras un dabas mantojumu, veicinot ekonomisko aktivitāti, kā arī, stiprinot iedzīvotāju vietas piederības sajūtu, patriotismu un vietu identitāti, visā Latvijā uzlabo cilvēku dzīves kvalitāti.»

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Ainavu plānā noteiktie rīcības virzieni un pasākumi mērķa sasniegšanai

Izpratnes un zināšanu par ainavām veidošana

Publiskot un uzturēt digitālo Latvijas ainavu atlantu

Regulāri apkopot un ievietot ainavu atlantā informāciju par pasākumiem ainavu vērtību apzināšanai un saglabāšanai

Regulāri aktualizēt VARAM tīmekļvietni par ainavu politiku

Nodrošināt EP Ainavas balvas nacionālās atlasē

Izveidot EP Ainavas balvas Latvijas nacionālajā atlasē pieteikto projektu digitālu katalogu

Īstenot foto monitoringa demonstrācijas projektu

Piedalīties LKK iekļauto ainavu vērtību popularizēšanā

Ainavu pārvaldībā iesaistīto speciālistu apmācības un ainavu pētniecības uzlabošana

Nodrošināt metodisku un konsultatīvu atbalstu par digitālā ainavu atlanta lietošanu

Veikt ainavu pētījumus dažādos mērogos lauku un pilsētvidē

Organizēt divas zinātniski praktiskas konferences par aktuālām ainavu jomas tēmām un pētījumiem

Organizēt seminārus ainavu pārvaldībā iesaistītiem speciālistiem

Integrēt ainavu plānošanu augstskolu mācībuursos, izmantojot pētījumu programmas rezultātus

Sagatavot un publicēt lauku un pilsētvides ainavu novērtēšanai un plānošanai veltītas publikācijas

Ainavu pārvaldības uzlabošana

Izveidot Ainavu pārvaldības koordinācijas padomi

Sagatavot vadlīnijas zaļās infrastruktūras plānošanai pilsētvidē

Izstrādāt vadlīnijas ainavu vērtēšanai pilsētvidē

Vadlīnijās par pašvaldību nolikumu izstrādi līdzdalības budžeta pieteikumu atbalstam ietvert ieteikumu sabiedrības balsošanai virzāmo projektu atlasē procesā vērtēt projektu potenciālo ietekmi uz ainavu kvalitāti

Identificēt un pašvaldību teritorijas plānojumos iekļaut ainaviski vērtīgas teritorijas

Plānošanas reģionu teritorijas attīstības plānošanas dokumentos iekļaut ainaviski vērtīgas teritorijas

Ainavu kvalitāte - teritorijas attīstības un dzīves vides kvalitātes aspekts

Ainavu kvalitātes uzlabošana

Īstenot projektus publiskās ārtelpas attīstībai pilsētu funkcionālajās teritorijās

Īstenot dabā balstītu risinājumu projektus, respektējot ainavu vērtības

Uzlabot publisko ārtelpu Rīgas vēsturiskajā centrā

Veicināt KLP SP laba lauksaimniecības un vides stāvokļa standartu ievērošanu

Ieviest pasākumus lauksaimniekiem vides un klimata jomā – ekoshēmas

Agrovīdes un neienesīgo investīciju pasākumi ES nozīmes bioloģiski vērtīgos zālājos, kā arī Zaļo joslu izveide

Īstenot vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas

Pašvaldībām izveidot finansiālā atbalsta instrumentus

LATVIJAS AINAVU ATLANTS

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Digitālais Latvijas Ainavu atlants

- Publiski pieejams lietošanai jau kopš 2024.gada 29.aprīļa
- Paredzēts plašai auditorijai – gan ainavu ekspertiem, plānotājiem un politikas veidotājiem, gan ikvienam plašākas sabiedrības pārstāvim.
- Iesakām interesentiem ielūkoties papildus materiālā no semināra [«Digitālā Latvijas ainavu atlanta lietošana dažādām auditorijām un vajadzībām»](#)
- *Tapis Valsts pētījumu programmas "Ilgspējīga teritorijas attīstība un racionāla zemes resursu izmantošana" projekta "Ilgspējīga zemes resursu un ainavu pārvaldība: izaicinājumu novērtējums, metodoloģiskie risinājumi un priekšlikumi (LandLat4Pol)" ietvaros (2020.-2023.gads)*

Jaunumi

Aktualitātes ainavu pārvaldībā

Iepazīsti ainavas

Ainava: uztvere un definīcija
Kultūrvēsturiskā nozīme
Ietekmējošie faktori
Ainavu ekoloģija
Latvijas kanoniskās ainavas
Ainavu dārgumi

Ainavas kartēs

Ainavzemes
Ainavapvidi
Ainavu areāli
Nacionālās ainavas

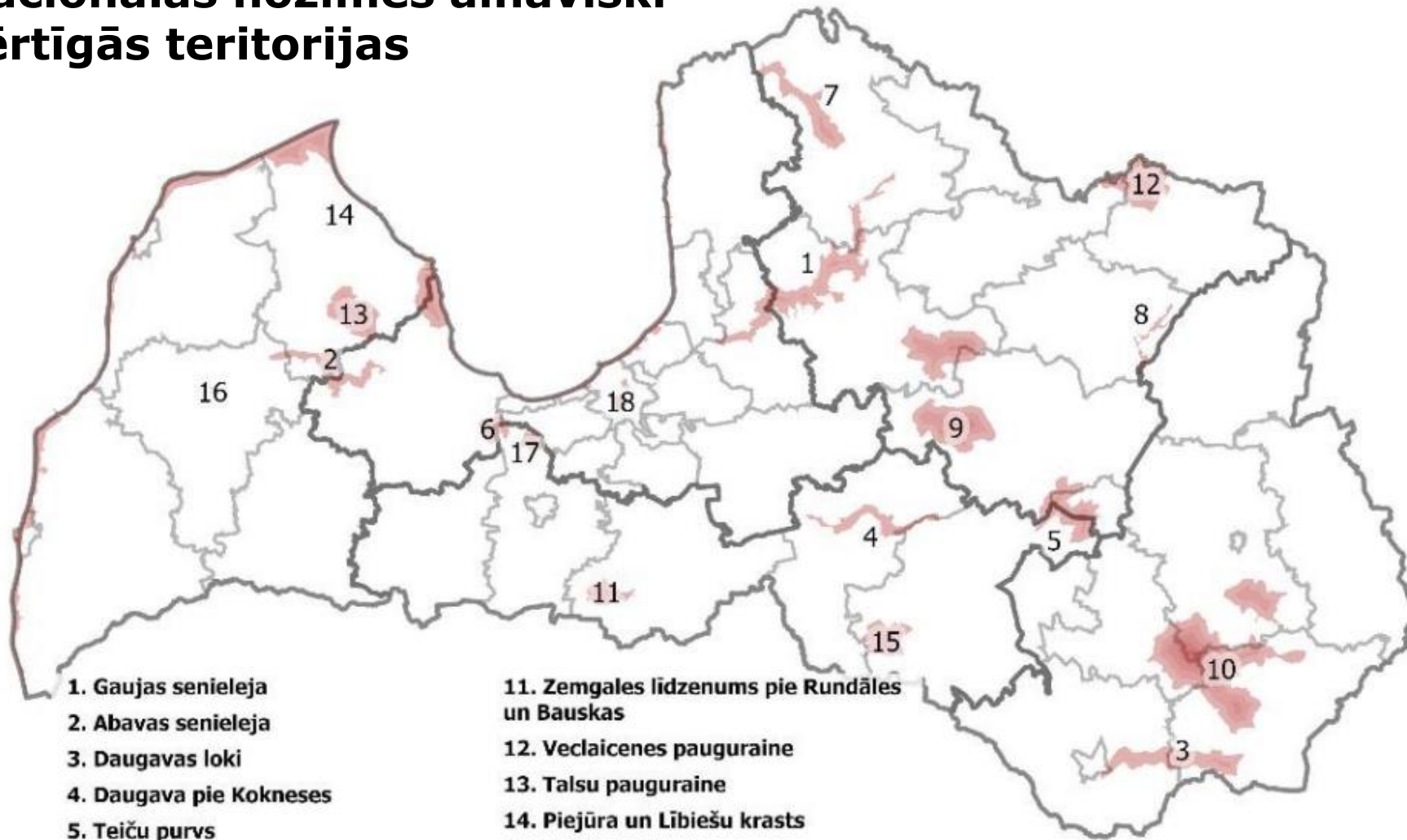
Ainavu stāsti

Latvijas ainavas fotogrāfijās
Latvijas ainavas senajos
zīmējumos
Latvijas ainavas glezniecībā
Apkārtnes ainavas laika ritumā

Ainavu pārvaldība

Ainavu politika
Ieteikumi speciālistiem
Izpētes un novērtēšanas pieejas
Ārvalstu un Latvijas pieredze
novērtēšanā
Ainavas balva
Starptautiskās aktivitātes
Ainava un skola

Nacionālas nozīmes ainaviski vērtīgās teritorijas

1. Gaujas senieleja
2. Abavas senieleja
3. Daugavas loki
4. Daugava pie Kokneses
5. Teiču purvs
6. Ķemeru tīrelis
7. Salacas ieleja un Burtnieks
8. Pededzes ieleja
9. Vidzemes pauguraine Piebalgā un Vestienā
10. Latgales ezeraine Rāznas un Rušona apkārtnē

11. Zemgales līdzenums pie Rundāles un Bauskas
12. Vecļaicenes pauguraine
13. Talsu pauguraine
14. Piejūra un Lībiešu krasts
15. Sēlija pie Saukas ezera
16. Kuldīgas vecpilsēta un Ventas ieleja
17. Ložmetējkalns Tīrelpurvā
18. Rīgas vēsturiskais centrs un Mežaparks

Pilsētu zaļināšana

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Pilsētu zaļināšanas plāni – projekts LIFE LATESTadapt

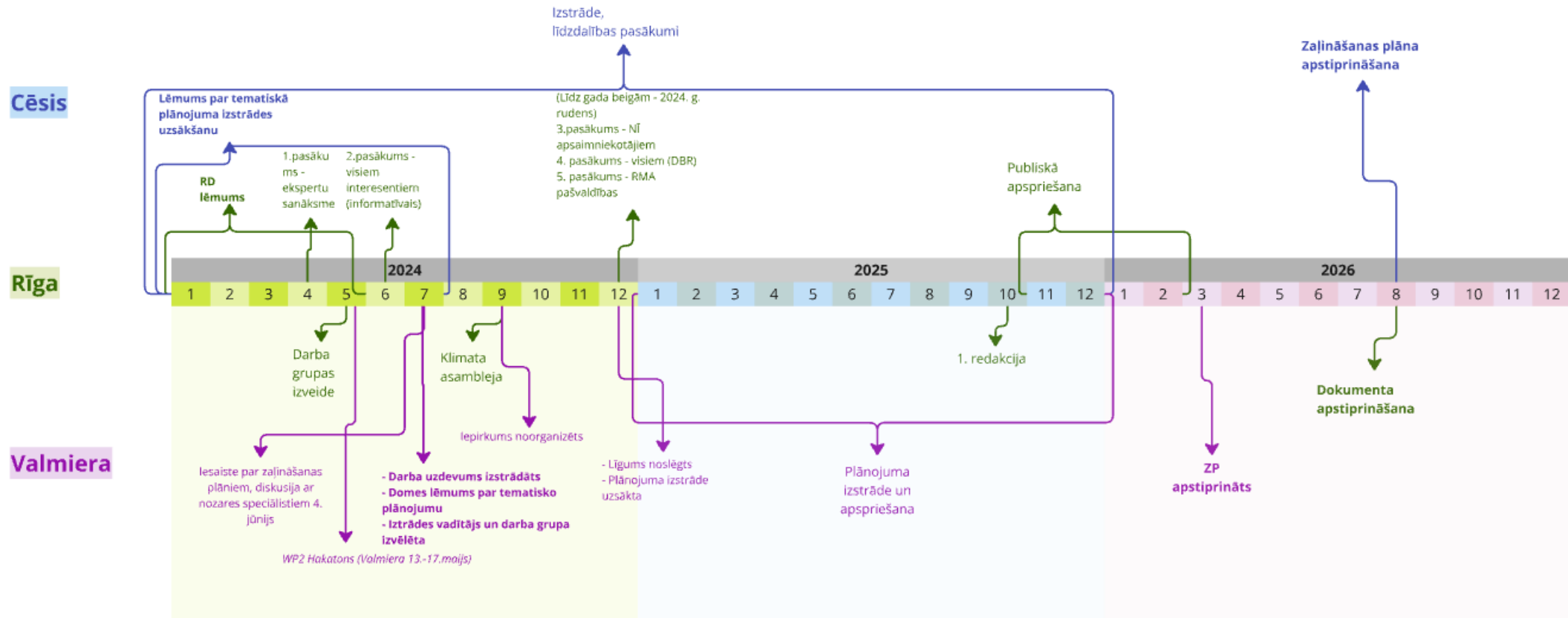
- Vairāk informācijas [projekta mājas lapā](#)
- Projekts norit 2022.-2027.gadā
- Projektā sadarbojas Latvija un Igaunija
- Projekta aktivitātes:
 - Darba paka Nr.1 “Projekta vadība un koordinēšana”
 - Darba paka Nr.2 “Zinātniskais atbalsts dabā balstīto risinājumu izmantošanā pilsētu lietusgāžu radīto applūšanas izturēspējas stiprināšanai”
 - Darba paka Nr.3 “Viedu un dabā balstīto risinājumu demonstrēšana pašvaldībās”
 - Darba paka Nr.4 “Dabā balstīto risinājumu integrēšana pilsētas klimata noturīgā plānošanā”, t.sk. zaļās infrastruktūras un ekosistēmu pakalpojumu kartēšana demonstrāciju pašvaldību pilsētvidē, dabā balstīto risinājumu piemērotības novērtēšana, Rīgas, Valmieras un Cēsu pilsētu “zaļināšanas plānu” (*Greening plans*) izstrāde tematisko plānojumu veidā
 - Darba paka Nr.5 “Uzraudzība un rezultātu validēšana”, t.sk. lietusūdeņu kvalitātes uzraudzība, ekosistēmu pakalpojumu novērtēšana, sociālekonomiskās ietekmes novērtēšana u.c.
 - Darba paka Nr.6 “Sabiedrības izpratnes pilnveidošana par pielāgošanos pasākumiem klimata pārmaiņu ietekmei”, iesaistoties dabā balstīto risinājumu kopīgā attīstīšanā un uzturēšanā vietējo kopienu ietvaros”
 - Darba paka Nr. 7 “Projekta rezultātu ilgtspēja, pārnese un izmantošana”

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Pilsētu zaļināšanas plāni – Rīga, Cēsis un Valmiera

Ainavas un pilsētu zaļināšana Dabas
atjaunošanas regulas ieviešanas kontekstā

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Dabas atjaunošanas regulas nosacījumi

- **Attiecībā pret ainavām kopumā** – izpratne par ainavām iestrādāta regulas nosacījumos, tās pieeja rēķinās ar ainavām un to lomām ekosistēmu pakalpojumu nodrošināšanā.
- **Attiecībā pret pilsētām:**

Urbāno ekosistēmu atjaunošana

1. Dalībvalstis līdz **2030.** gada 31. decembrim nodrošina, ka **urbāno ekosistēmu teritorijās**, kuras nosaka saskaņā ar 14. panta 4. punktu, **pilsētu zaļās zonas un pilsētu koku vainagu projekcijas kopējā platība valstī neuzrāda neto zudumu salīdzinājumā ar 2024. gadu.** Šā punkta vajadzībām dalībvalstis **var no minētajām valsts kopplatībām izslēgt** tās urbānās ekosistēmas **teritorijas**, kurās pilsētu zaļās zonas īpatsvars urbānajos centros un urbānajos klāsteros ir lielāks par 45 % un pilsētu koku vainagu projekcijas daļa pārsniedz 10 %.

2. Dalībvalstis no 2031. gada 1. janvāra urbāno ekosistēmu teritorijās, kuras nosaka saskaņā ar 14. panta 4. punktu, **pilsētu zaļās zonas valsts kopplatībai panāk augšupēju tendenci, tostarp, pilsētu zaļās zonas integrējot ēkās un infrastruktūrā**, ko mēra reizi sešos gados no 2031. gada 1. janvāra, līdz ir sasniegts apmierinošs līmenis, kā noteikts saskaņā ar 14. panta 5. punktu.

3. Dalībvalstis katrā urbānās ekosistēmas teritorijā, kuru nosaka saskaņā ar 14. panta 4. punktu, attiecībā uz **pilsētu koku vainagu projekciju panāk augšupēju tendenci**, ko mēra reizi sešos gados no 2031. gada 1. janvāra, līdz ir sasniegts apmierinošs līmenis, kā noteikts saskaņā ar 14. panta 5. punktu.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Dabas atjaunošanas regulas nosacījumu izpratnei nepieciešamās detaļas

Kuras teritorijas jāvērtē?

Urbāno
ekosistēmu
teritorijas

=

14. Panta 4.daļa: visa pilsēta vai
mazpilsēta un piepilsēta (pēc DEGURBA
urbanizācijas līmeņa datiem – jaunākie ir
2023.gada dati) **(šobrīd analīze pēc šī
principa)**

Uz kurām teritorijām attiecas nosacījumi?

Urbāno ekosistēmu
teritorijas, kurās:

=

Zaļās teritorijas aizņem mazāk nekā 45%

+

Koku vainagu projekcijas daļa nepārsniedz
10%

Latvijas urbānās ekosistēmas pēc DEGURBA

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Dabas atjaunošanas regulas nosacījumu izpratnei nepieciešamās detaļas

Teritorija	LAU DEGURBA (2023)	LAU platība, km2	ES ieteiktie dati (2018)		
	DEGURBA klase		Koku vainagu projekciju teritoriju īpatsvars (TCD 2018), %	Zaļo teritoriju platība, km2	Urbāno zaļo teritoriju īpatsvars (CLC 2018)
Liepāja	1	68.03	33.77	5.88	8.64%
Ventspils	2	57.97	28.72	0.79	1.36%
Daugavpils	1	72.37	24.56	0.84	1.16%
Rēzekne	2	17.50	10.82	0.26	1.48%
Līvānu novads	2	622.56	33.38	0.00	0.00%
Rīga	1	304.03	26.12	25.25	8.31%
Jūrmala	2	101.36	47.52	7.93	7.82%
Ādažu novads	2	243.32	40.33	0.28	0.12%
Ķekavas novads	2	444.26	50.90	1.88	0.42%
Mārupes novads	2	347.31	33.83	3.46	1.00%
Ogres novads	2	1839.43	42.85	3.80	0.21%
Olaines novads	2	308.68	50.48	0.52	0.17%
Salaspils novads	2	122.82	30.30	1.53	1.25%
Jelgava	2	60.56	28.33	0.36	0.59%
Jēkabpils novads	2	2996.05	42.79	0.29	0.01%

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Dabas atjaunošanas regulas nosacījumi – skats uz nākotni plānošanā

- Meklējam opcijas Latvijas mērogam piemērotai aprēķinu metodikai
- Diskusijās par Dabas atjaunošanas regulu un metodiku ņemam vērā pašvaldību ierobežotu kapacitāti
- Neatstāsim pašvaldības «cīnīties saviem spēkiem» ar 6 gadu EP noteikto soli

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Anita Līvija Rozenvalde, anitalivija.rozenvalde@varam.gov.lv

[Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija](#)

